

ЗЕЛЕНА ЛОГІСТИКА В СИСТЕМІ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

*ЛИТВИНОВ А.І., Д-Р ЕКОН. НАУК, ДОЦЕНТ,
ХНТУСГ ІМ. ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Останнім часом в Україні набуває динамічного розвитку органічне сільське господарство. За оцінками експертів вже найближчим часом Україна має стати одним з провідних гравців на світовому ринку органічної продукції [1]. Темпи зростання органічного виробництва в Україні оцінюються в 5,4 разів вище за країни Європи та в 5 разів вище за світові показники [2].

Зважаючи на те, що Україна за обсягом органічної сільськогосподарської землі (із врахуванням угідь в стані конверсії) знаходиться на 23 місті у світі (із показником 309 100 гектарів), а за питомою вагою органічних угідь в загальному обсязі має 79-те місце у світовому рейтингу (дані FiBL [3]), її потенціал щодо розвитку органічного сегменту аграрного сектору є надзвичайно потужним. Адже доведення питомої ваги органічних угідь хоча б до рівня Болгарії (3,5%) виведе українське органічне сільське господарство у першу десятку світового рейтингу за показником обсягу сільськогосподарських угідь. Економічну мотивацію при цьому забезпечує експортна орієнтованість органічної продукції, що забезпечує виробникам стабільний попит, більш високу ціну реалізації та, відповідно, виручку.

Розуміння зеленої логістики та її місця в аграрному секторі і, зокрема, його органічному сегменті лише починає формуватись. Сутність зеленої логістики, як зазначають провідні науковці [4], полягає в її спрямованості на зменшення негативного впливу логістичної діяльності на навколишнє середовище. І в цьому завдання зеленої логістики ідеально узгоджуються і з концепцією органічного способу ведення сільського господарства, і з положеннями концепції сталого розвитку [5].

Проте, слід зазначити, що сучасний стан розвитку зеленої логістики в аграрному секторі та в сегменті органічного сільського господарства залишається на низькому рівні. Рекомендації щодо впровадження в органічне виробництво вимог щодо доцільності використання зеленої логістики відсутні. А самі виробники переймаються лише класичними правилами логістики: вантаж, якість, кількість, час, місце, витрати. При цьому на визнання

сільськогосподарської продукції органічною жодним чином не впливає, чи в процесі її виробництва використовується звичайна, чи зелена логістика.

Впровадження вимог щодо визнання органічною лише тієї сільськогосподарської продукції, під час виробництва та транспортування якої використовувалась зелена логістика на рівні нормативів є недоцільним через наступне. В процесі ведення сільського господарства використовується виробнича, збутова і логістика постачання. При цьому безпосередній виробник фактично може контролювати лише виробничу логістику. Тобто, цілком законні дії третіх осіб зможуть нанести шкоду виробнику органічної продукції.

Далі, одним із головних завдань логістики є забезпечення якості вантажів, що переміщуються через логістичні ланцюжки. А отже якість продукції залежить не стільки від того, чи використовували зелену логістику, чи звичайну, скільки від того, наскільки адекватно здійснюється управління логістичним ланцюжком. Але зелена логістика, точно так, як і органічне сільське господарство, серед своїх принципів має зменшення негативного впливу людини на навколишнє середовище. Це забезпечує узгодження основних підходів зеленої логістики та органічного сільського господарства і дозволяє рекомендувати виробникам органічної сільськогосподарської продукції надавати перевагу зеленій логістиці у побудові своїх логістичних схем.

Слід зазначити, що побудувати на практиці логістичні ланцюжки, які стовідсотково є “зеленими” це надзвичайно складне завдання. Адже використання механічного транспорту навряд чи можливе без негативного впливу на навколишнє середовище. В разі використання викопного палива, це - викиди в атмосферу шкідливих газів. Для електричного транспорту ця проблема насправді навіть загострюється, тому що через втрати в ланцюжку постачання електричної енергії до споживача від місць генерації, втрат при заряджанні і збереженні електричної енергії викиди шкідливих газів можуть бути навіть більшими. До того ж, додаються нові шкідливі чинники - такі як ризик радіаційного забруднення. І, як свідчить досвід аварій Чорнобиля та Фукусіми, він є цілком реальним. Також не можна назвати екологічно чистими процеси виробництва акумуляторів та їх утилізації.

Отже, питання навіть не в тому, чи є зеленою логістика в органічному сільському господарстві. Адже повністю бути зеленою за сучасних умов вона бути не зможе. А в тому, наскільки зеленою вона є

зараз і наскільки більш зеленою її можна зробити. Така постановка питання дозволяє виокремити окремі складові логістики і запустити процес поступового удосконалення її проблемних ланок. Таке удосконалення має бути узгодженим із стратегічними цілями підприємств - виробників органічної сільськогосподарської продукції та відповідати вимозі економічної ефективності. Останнє формує для виробників систему економічної мотивації та заохочує їх до впровадження заходів із трансформації їх логістичних ланцюжків та надання їм більш зеленого характеру. На поточному етапі такими заходами має стати подальше поширення енерго- та ресурсощадних технологій і видів транспорту, більш широке використання транспортними засобами та сільськогосподарськими машинами відновлюваного палива (етанолу та біодизелю), газового палива.

Література.

1. Візловська С. До 2020 року Україна може стати однією з найбільших країн по виробництву органічної продукції в світі - Світлана Візловська. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/exclusive/topic/1103531>.

2. Україна займає 20-те місце у світі та 11-місце в Європі за площею сільськогосподарських культур, зайнятих під органічним виробництвом, - Ольга Трофімцева. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/news/ukrayina-zajmae-20-te-misce-u-sviti-ta-11-te-misce-v-yevropi-za-ploshcheyu-silskogospodarskih-ugid-zajnyatih-pid-organichnim-virobnictvom-olga-trofimceva>.

3. The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2020 / Ed. by Helga Willer, Bernhard Schlatter, Jan Travnicek et al. FiBL and IFOAM, 2020. 334 p.

4. Murphy P.R., Poist R.F., Braunschweig C. D. Green logistics: Comparative views of environmental progressives, moderates, and conservatives. *Journal of Business Logistics*. 1996. Vol. 17, no. 1. P. 191–211.

5. Agenda 21: Earth Summit: The United Nations Programme of Action from Rio. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013. 3. 354 p.

МОДЕЛІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ

***БАТЮК Л.А., К.Е.Н., ДОЦЕНТ, ДОЦЕНТ КАФЕДРИ
ЕКОНОМІКИ ТА МАРКЕТИНГУ***

ГОЛОВКО А.Ю., СТУДЕНТ

***ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

У тих країнах, де ринок землі успішно працює, його основою є правові інститути, невеликі фермерські господарства, суворий